

Danielpa Qillqan — Iskay chunka qanchisniyuq

Huk Pakasqa Musquy

Jeff Pippenger

2023-12-22

Nabucodonosorpa iskay kaq musquyninmi “pacha tukukuypa” tiemponta señalan, maypichus ishkay laya yupaychaqkuna waqyakuyniyoq kanku hamuspa tapukuyta “yachay yapakuymanta”, 1798 watapi paskasqa karqan chaymanta. Chaymanta Danielpas Beltesasar sutiyoqmi reqsichisqa kachkan, chayhinataq Diospa pacton llaqtanta reqsichin, imaraykuchus suti tikrayqa profetap hina pacto masinchakuyta señalan. Nabucodonosorqa Danielpi Santo Espiritupa kasqanta reqsirqan, hinaspa Danielwan ñawpaq experiencianta hap’iqtin yuyarqan “mana ima pakasqapas” Danielta llaquchinqachu nispa; ichaqa kay musquypa pakasqanqa Danieltaraqmi llaquchirqan.

¡Beltesasar, layqakunaq kamachiqnin, imaraykuchus yachani qampi kasqanta chay santu dioskunapa espiritunta, mana ima pakasqa imapas qamta sasachakusunkichu, willaway ñoqa rikusqay musquyniypa rikch’ayninkunata, hinallataq ima ninanta! Kayhinan karqan umaypa rikch’ayninkuna camasqaypi: qhawarirqani, hinaspa qhawariy, huk sach’a kay pachapa chawpinpi, sayaynintaq ancha hatun karqan. Chay sach’a wiñarqan, kallpachakurqan, sayaynintaq hanaq pacha kama chayarqan, rikuyñintaq tukuy kay pachapa tukukuynin kama; rap’inkunataq sumaq kanku, rurunkunataq achka, chaypitaq llapaqpaq mikhuna karqan. Chakra uywakunaqa llanthunpi samayta tarirqanku, hanaq pachapa p’isqunkunaqa ramanankunapi tiyakuq karqanku, llapa aychayuqkunataq chaymanta mikhuq karqanku. Camaqpi kaspay umaypa rikch’ayninkunapi qhawarirqani, hinaspa qhawariy, hanaq pachamanta uraykamurqan huk qhawaq, huk santu. Payqa sinchita qaparispan kayhinata nirqan: Sach’ata kuchuychis, ramanankunataq kuchuychis, rap’inkunata chhaphchiychis, rurunkunataq ch’iqchiychis; chakra uywakunaqa uranmantapas ripuchunku, p’isqunkunataq ramanankunamantapas. Ichataq saphinpa tulluntaqa allpapi saqiychis, fierromanta broncemantawan watasqawan, chakra q’omer q’iwapi; hanaq pachapa sullaywan unuysqa kachun, chaymanta rakisqantay kay pachapa q’iwapi uywakunawan kachun. Sonqonta runapa sonqonmanta tikraychis, uywapa sonqontay qosqa kachun; qanchis pachakuna paypa hawanmanta pasachun. Kay asuntoqa qhawaqkunapa kamachisqanmi, mañakuynintay santuqkunapa rimayninwanmi, chayrayku kawsakkuqkuna yachanankupaq ancha Hanaq Kamachiq runakunapa qhapaq suyunta kamachisqanta, munasqanman qosqanta, hinallataq runakunamanta aswan pisi yupaychasqa runatapas chayman churqanta. Kay musquytaqa ñoqa, rey Nabucodonosor, rikurqani. Kunanqa qam, ¡Beltesasar!, ima ninanta willaway, imaraykuchus qhapaq suyuypi llapa yachaysapa runakunaqa mana atinkuchu ima ninanta reqsichiyta; qamqa atinkim, imaraykuchus qam pi kasqan chay santu dioskunapa espiritun. Chaymantataq Daniel, sutichasqa Beltesasar, huk horata hinalla mancharisqa, musyanayniykunataq payta sasachakurqanku. Reymi rimarqan, nispan: Beltesasar, ama musquyqa, nitaq ima ninanpas qamta sasachachunsu. Beltesasar kutichispan nirqan: Apuy, kay musquyqa qamta cheqnikuqkunapaq kachun, ima ninantaq awqaykikunapaq. Daniel 4:9–19.

Danielqa “llakisqa” kashan musquyninwan chaypa willakuyninwanpas, payqa entiendenmi imaynatas Nabucodonosorqa chay willakuywan piñakunman; ichaqa Nabucodonosor rimanapaq kallpachaptin, Danielqa Nabucodonosorman hamuq taripayninmanta huk willakuyta qun. Chay hamuq taripayninmanta willakuyqa, pacha tukuypi chayamurqan ñawpaq angelpa willakuyninpa unanchayninmi, 1798 watapi.

Chaymantataq Daniel, sutin Belteshazzar kasqan, huk horata mancharisqa hinam qhiparirqan, yuyayninkunataq payta turbarqan. Qhapaqmi rimarispas nirqan: Belteshazzar, ama musquyqa, nitaq chaypa unanchayninqa, qanta turbachunchu. Belteshazzartaq kutichispa nirqan: Señor mío, chay musquyqa qamta cheqnikuqkunapaq kachun, chaypa unanchayninqa qampa awqaykikunapaq. Daniel 4:19.

Danielqa “huk urasllañamanta muspharisqa-hina” karqa. “Ura” nisqaqa Daniel libropi “ura” simi rikurimunqa pichqa kuti, chaymantataq Antiguo Testamento ukhupi manam maypipas huk kutipas tarikunchu. Kaypiqa chayqa rikuchin Danielpa, “yachaqkuna”manta sut’inchasqa, paykuna yachay yapakusqanta unanchaspa, ñawpaq angelpa willakuyninta qunaypaq wakichikuy pacha-ta; chay willakuyqa yuyayman apamun tapuy juzgamiento kicharisqanta 22 de octubre de 1844 p’unchawpi. Danielpa musquy t’ikrasqanqa manam hamuq juzgamientollata willakunchu, aswanpas Nabucodonosorman huchamanta saqenampaq qayakuynintapas apamun, chaymi ñawpaq angelpa wiñay evangeliota rikuchin. “Ura”qa proféticamente churakunan karqa pacha tukukuypi, 1798 watapi, ñawpaq angel historiaman chayamurqan chay pachapi. Ñawpaq angelqa historiaman chayamurqan 1798 watapi, Diospa phiñasqan “qanchis kuti” tukukuyninpi, chayqa apamurqan norte reinomanta contra, qallarispa 723 a.C. watapi.

Kaykunan p’unchawkunaqa kutichikuy p’unchawkuna kashan, qillqasqa tukuy imapas hunt’akunanapaq. Ichaqa, ¡ay, chay p’unchawkunapi wiksaq warmikunaq, ñuñuchi warmikunaq ima llaquynin! hatun ñak’ariymi kay llaqtapi kanqa, kay runakunapatas phiñakuy. Paykunataq espadapa filo-ninwan urmachisqa kanqaku, hinaspa tukuy nacionkunaman prisionerokuna hina apasqa kanqaku; Jerusaléntaq mana judío runakunaq sarusqan kanqa, mana judío runakunaq tiemponkama hunt’akunan kama. Lucas 21:22–24.

Nabucodonosorqa Diospa vengakuynin pacha tukukuyninkama uywapa sonqoyoq hina kawsanan karqa; chay vengakuymi apamurqa Israelpa norte suyuntaq. Nabucodonosorqa norte llaqtakunapa reyninmi karqa. Lucasqa chay kikin pachallata “tiempokuna” nispa reqsichin (“gentilkunapa tiemponkuna”), achkaqpi, Jerusalén llaqtapa saruchisqa kayninpa tukukuyninta señalaspa.

Paykunaqa espadapa ñawpinwan urmaykunkaku, llaqa nacionkunaman prisionero hina apasqa kanqaku; hinaspa Jerusalén llaqtapas mana judío nacionkunaq sarusqan kanqa, mana judío nacionkunaq tiemponkuna hunt’akukama. Lucas 21:24.

Apocalipsis libropi, mana israel runakunaq pacha, santuario-ta chaymanta ejercito-ta saruchasqankutaqa sut’inchasqa karqa huk waranqa iskay pachak soqta chunka watakunallamanta, imaraykuchus chayqa sapallanta papal ñak’arichiy pacha kasqanta kallpachaykacha karqa.

Ichaqaq wasi kanchaman hawa patiotaga saqey, amaña tupuychu; imaraykuchus mana judío llaqtakunamanmi qosqa kachkan; hinaspa ch’uya llaqtataqa tawa chunka iskay killa

unquykuspa sarusqanku. Hinaspa ñoqaqa iskay testigoykunaman atiyta qosqaq, paykunataq waranqa iskay pachak soqta chunka p'unchawkuna willakuyta ruwasqanku, llakiy p'achawan p'achallisqa. Apocalipsis 11:2, 3.

Danielqa Nabucodonosorman qusqa willakuyqa jamuq taripanakuymanta amonestaytam rikuchin. Chay amonestay willakuypa chayamuninqa 1798 watapi hinallataq simbólicamente churakusan, chay p'unchaymi ñawpaq angel hamurqa qayllamusaq investigativu taripanakuyta amonestanampaq. Nabucodonosorpa hawanpi willasqa taripanakuyqa hunt'akurqa tawaq kaq capitulopi “hora” nisqa simipa iskay kaq llamkayninpi.

Tukuy kaykunaqa rey Nabucodonosorpa hawanman hamurqan. Chunka iskayniyuq killakuna tukukuyninpiqa, payqa Babilonia suyupa reinonpa palacionninpi purirqan. Reymi rimarisp nirqan: “¿Manachu kay hatun Babiloniaqa, noqaqa atiyinpi kallpanwan, reinopa wasinpaq rurasqay, hatun kayniypa yupaychasqa kananpaq?” Reypa siminpi rimayraq kachkaptinmi, hanaq pachamanta huk kunkam uraykamurqan, nispá: “Rey Nabucodonosor, qanmanmi kay rimay nisqa kachkan: reinoqa qanmanta qichusqanñam. Runakunamanta qarqosqañam kanki, tiyanaykiqa pampapi uywakunawanmi kanqa. Turu hina q'achuta mikhuchisunkiman, qanchis pacha pasasunki, runakunapa reinonpi Ancha Hanaq Kamachiq kamachisqanta, pay munaqmanpas qusqanta yachanaykikama.” Chay pachallapim chay nisqaqa Nabucodonosorpi hunt'akusqa karqan. Payqa runakunamanta qarqosqa karqan, turu hina q'achuta mikhurqan, kurkunta hanaq pachapa chhullin unu ñusparqan, chukchanqa anka phurukunaman rikch'akurqan, silluyninkunataq pichikuna silluyman. Daniel 4:28–33.

Ñawpaqmanta willakusqa taripayqa chayamurqan chay kkillan “hora”-pi, Nabucodonosor sonqonta hatunchakuspa oqharisqanpi. Ñawpaqmanta willakusqa tapuy taripayqa chayamurqan, Diospa tapuy taripayninpa “hora”-n qallariqtin.

Diospa taripaynin “hora”-n, 1844 watapi octubre killapa 22 p'unchawninpi, iskay kastak adoradorkunata paqarichirqan, Daniel qillqapa chunka iskayniyuq kapitulonpi “yuyaysapak” hinataq “millay” nisqakuna hina rikuchisqa; chaykunaqa chunka virgenkunapa uyarisqa yachachikuyninpi pas “yuyaysapak” utaq “mana yuyaysapak” hina rikuchisqa karqanku; hinallataq Habacuc qillqapa iskayniyuq kapitulonpi iñiywan chaninchasqa kasqankurayku rikuchisqa karqanku, chaykunaqa contrastasqa karqanku chaykunawan, paykunaqa kikin Nebucadnezarpa kasqan karaktera rikuchirqanku Diospa taripayninpa “hora”-n chayamusqanpi.

Qhawariy, paypa hatunchasqa sonqonqa manam allinchu kikinpi; ichaqa chiqap runaqa iñiyinwanmi kawsanqa. Habacuc 2:4.

Kimsa siq'ipi sapa hukmanta iskay clasenakqa rikuchikurqanku paypa juicioyninpa “hora” chayamuptin, 1844 watapa octubre 22 punchawpi; chaytan Nabucodonosorpa juicioyninpa “hora” ninan sut'inchán. 1798 watam kallariqan “ñawpaq” phiñakuypa tukukuynin “qanchis kutikama”, papadokuna mana aswan allinta wiñayta atisqankumanta, imaraykuchus wañuchi ch'akiywan chaskisqa karqan.

Reyqa munasqanman hina ruwanqa; hinaspan pay kikin hatunchakusunqa, tukuy dioskunamanta aswan hatunta rikhurichikunqa, hinaspan dioskunapa Diosninpa contranpi

musphaypaq simikunata rimarinqa; hinaspan phiñakuy hunt'akunankama allinmi purinqa; imaraykuchus imapas kamasqa kasqanqa ruwasqañam kanqa. Daniel 11:36.

1844 wataqa karqanmi “qhipa” phiñakuypa tukukuynin:

Hinaspanmi: Qhawariy, yachachisqayki imapas phiñakuypa qhipa tukukuyninpi kananta; chaymantaq señalasqa p'unchawpi tukukuynin kanqa. Daniel 8:19.

Nabísiq ñawpaq kuti “hora” simita Daniel pusaq t'aqapi llamk'achisqanqa 1798 watata rikuchin; chaymi karqan Israelpa chinchay suyuq contran Diospa “qanchis kuti” phiñakusqanpa “ñawpaq” kaqpa tukukuynin; tukuy pacha tukukuypi ñawpaq angelpa willakuynin chayamunanta; hinallataq Nabucodonosorpa “qanchis kuti” nisqanpa tukukuynin “p'unchaykuna tukukuynipi.”

“Hora” nisqa simipa iskay kaq llamk'aynin, Daniel qillqapa tawa kaq capítuloqa, 1844 watata rikuchin; chaymi kasharqa “qanchis kuti” nisqa ukhupi “qhipa kaq” phiñakuy tukukuynin, uray llaqtapi Judá reino contra. Hinallataq chayamurqa investigativo juicio, hinaspa Nabucodonosorpa sapan juicio-ninpas.

Capítulo hukninmi reqsichin kimsa patapi pruebaykuyninpa historianta, hinaspa señalakun Augustu 11, 1840 p'unchawpi ñawpaq angelpa mensajenpa kallpachasqa kasqanta. Capítulo tawaqa rikuchin ñawpaq angelpa mensajenpa chayamunta pacha tukukuypi 1798 watapi, hinaspa capítulo hukninman pataykusqa kanan. Capítulo tawaqa aswan kallpawan qhawarichin ñawpaq angelpa mensajenta hinaspa qayllamusqa juiciomanta willakuyninta, hinaspa señalakun October 22, 1844 p'unchawta, chaymantataq kimsa kaq angelpa mensajenpa chayamunta.

Paykunaqa kуска rikuchkanku mana Adventismollapa qallariynintaqa, aswanpas Estados Unidospa qallariynintapas. Hukmanta kimsa kama capitulokunapas rimanku Adventismopa tukukuyninpi kaq historiata, hinallataq Estados Unidospa tukukuynintapas. Pichqa capítulo, hinaspa Belsasarpa testimoniunpas, chay ñawpaq kimsa capitulokunawanpas tinkunmi.

Ñawpaq kaq kapitulu, tawa kaq kapituluwan tupachisqa, ñawpaq angelpa kuyuynta rikuchin, hinaspa Danielpa libron tukuy pacha tukukuynin tiempopi 1798 watapi kicharisqa karqan historiantapas. Chay hina kicharisqa willakuyqa Ulai Mayu rikch'ayninwan unanchasqa kachkan, chaymi Danielpa qanchis, pusaq hinaspa isqon kapitulukunapi kasqa yachay yapakuyninta rikuchin.

Rey Belsasarpa kamachisqan kimsa wata hunt'asqanmanta, huk rikuy rikhurimurqa ñuqaman, arí, ñuqa Danielman, ñawpaqpi ñuqaman rikhurimusqan qhepata. Hinaptin huk rikuypi rikurqani; chayta rikuspaymi tarikorqani Susa llaqtapi, palaciopi, Elam suyupi kaqpi; huk rikuyllapitaq rikurqani, Ulai mayu patapin kasharqani. Daniel 8:1, 2.

Umalliq p'anqakunamanta kimsa kama, pichqa kaq p'anqawan tupachisqa; kikinmi kimsakaq angelpa kuyuriyninta, hinallataq Danielpa qillqasqa libru 1989 watapi kichasqa kasqan historianta rikuchin. Chay hina kichasqa karqan chay willakuyqa Hiddekel Mayu rikch'ayninwan unanchasqam, chaymi chunkap, chunka hukniyuq, chunka iskayniyuq p'anqakunapi kaq yachay yapakuyninta rikuchin.

Ñawpaq killaq iskay chunka tawa p'unchawninpi, hatun mayu Hiddekel sutiyaqpa ladonpi kashaqtiy, chayhinam karqa. Daniel 10:4.

Qhipa qillqapi Nebucadnezarpa Belshazarpawan mirayninta qhawarisqanchikta qatipasaqku.

“Ancha aswanmi Diospa Simin allinta, aswan qayllata yachayta munanapaq. Aswanqa Danielpa qillqasqanman hinallataq Apocalipsismanmi imaymana pachasninchikpi mana hayk'aqpas hina allinta qhawarisqa kanan. Wakinkunapiqa ichapas pisillata rimarisun Roma munayninmanta chaymanta papadomanta, ichaqa willakusunmi imatachus profetakuna apostolkuna ima qillqarqanku Diospa Espiritunpa saminchayninwan. Espíritu Santoqa chaykunata hina kamarisqa, profecía qosqampi hinallataq chaypi rikuchisqa ruwaykunapipas, yachachinanpaq runa agente mana rikuchisqa kananpaq, Cristopi pakasqa kananpaq, hanaq pachapa Señor Diosninchikwan kamachikuyninpas hatunchasqa kananpaq.

“Ñawiriy Daniel qillqata. Chaypi rikuchisqa qhapaq suyukunapa historianta, hukmanta hukmanta, waqyachiy yuyayniki-man. Qhawariy estadistakunata, tantanakuykunata, kallpasapa soldado ayllukunata, hinaspa qhawariy imaynatas Dios llamkaykurqan runakunapa hatunchakuyninta urayachinampaq, runapa hatun kaynintataq allpaman churaykunampaq. Dios sapallanmi hatun kasqanpi rikuchisqa. Profetapa musqukuyninpi payqa rikurimunmi huk atinyiyuq kamachiqta urmachispa, huktaq sayarichispa. Payqa sut'inchasqa kachkan pacha tukuyqa qhapaq kamachiqnin hina, wiñay qhapaq suyunta sayarichinanpaqña—Ñawpaq p'unchawkunamanta kaq, kawsak Dios, tukuy yachaypa Pukyu, kunan p'unchawpa Kamachiqnin, hamuq pacha imakunatapas rikuchiq. Ñawiriy hinaspa entiendey imayna wakcha, imayna pisi kallpayuq, imayna pisi unay kawsayniyuq, imayna pantayniyuq, imayna huchasapa kasqanta runa, alma-ninta yanqa kayman hoqarisa.”

“Espíritu Santoqa Isaiaspa nisqanwanmi ñuqanchista Diosman, kawsak Diosman, pusawanchik, llapan yuyaykusqanchikpa hatun churananman—Cristopi rikuchisqa Diosman. ‘Ñuqanchikpaqmi huk wawa nacekun, ñuqanchikpaqmi huk churin qusqa kachkan: kamachiytaq Hina rikran patapin kanqa: sutinpas sutichasqa kanqa Admirable, Consejero, Dios poderoso, Padre eterno, Príncipe de Paz’ [Isaías 9:6].”

“Diosmanta Daniel chaskisqa k'anchayqa, aswanqa kay qhipa p'unchaykunapaqmi qosqa karqa. Ulai mayu patakunapi, Hiddekel hatun mayupi ima rikuykunatapas pay rikusqanqa, Shinarpa hatun mayunkunapi, kunanqa hunt'akuy ruraypiña kachkan, hinaspa llapa willasqa ruwaykunapas utqayllam hunt'akunqa.

“Yuyaychaychis judío nacionpa imayna kasqanmanta Danielpa profeciankuna qusqakutin. Israel runakuna prisionpi kasharqanku, templonku urmachisqa karqan, templopi servicionkuta sayachisqa karqan. Paykunapa religionninku sacrificiokunapa sistemanpa ceremoniasninpi chawpichasqa karqan. Paykuna hawapi rikukuq formakunata llapa imapamanta aswan ancha importanciayuqta ruraraqanku, ichaqa cheqaq yupaychaypa espiritunta chinkachirqanku. Servicionkunaqa gentilismopa costumbrenkunawan, rurayninkunawan qichuykusqa karqan, hinaspa sacrificiokunapa ritonkunata ruraspaqa, llantumanta mana aswan karuman qawariqkuchu cheqaq kaqman. Mana reqsirqankuchu Cristota, runakunapa huchankunamanta cheqaq ofrendata. Señorqa llamk'arqan llaqtata prisionman apanampaq, hinaspa templopi

servicionkuna sayachinanpaq, ama hawapi ceremoniaslla religionninkupa tukuy kayninman tukunanpaq. Principionkuna, rurayninkunapas gentilismomanta pichasqa kanan karqan. Ritual servicionqa tukukapun, sonqomanta servicion kawsarichisqa kananpaq. Hawapi hatun k'anchayqa hurqusqam karqan, espiritual kaq rikuchisqa kananpaq.” Manuscript Releases, volumen 16, 333, 334.